

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 27.

A közigazgatás kellei.

Igen érdemes dolog figyelemmel kísérni a képviselőház pénzügyi bizottságának tárgyalásait, melyeken a költségvetés lévén szönyegen, sok mindenféle fontos dolog kerül elő. Széll miniszterelnök hűségesen eljár az ülésekre s meglepő őszinteséggel és meg kell vallani, ritka ügyességgel és szellemességgel válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Még az sem hozza zavarba, hogy többet kívánnak tőle nyolcz hónap alatt, mint összes elődeitől kívántak.

Nem akarunk ezuttal kiterjeszkedni azokra a különben nagyon érdekes felvilágosításokra, melyeket a miniszterelnök a különféle kérdésekben adott, csak azzal a programfélével óhajtunk ezuttal foglalkozni, amit a közigazgatásról mondott.

A miniszterelnök nyilatkozata szerint a közigazgatás államosítása még éppen nem tekinthető küszöbön állónak. Hét esztendő óta törvénybe van ígatva az államosítás — elve, a két §-ból álló Lex Szaparyánában. Az is nagy küzdelembe, hónapokig tartó obstructióba került. Az azóta lefolyt hét esztendő egy lépéssel sem járult hozzá, hogy ez az elv a gyakorlatba is át legyen vevé.

Wekerle éppen úgy félt hozzá nyulni, mint Bánffy. Éppen olyan szükségesnek hirdették, mint az egyházpolitikai reformokat, de míg ezeket erőszakolták tüskönbokron keresztül, daczára, hogy az ország népének $\frac{9}{10}$ része ellenezte, amabban a végnélküli anketkezésnél tovább nem men-

tek. Négy esztendővel ezelőtt a megyei és városi restaurációk alkalmával hirdették, hogy ez az utolsó restauráció. Széll nyilatkozata után biztosra vehető, hogy két év múlva ismét lesz egy visszavonhatatlanul legeslegutolsó restauráció.

Az államosítás kereteit is vázolta Széll miniszterelnök beszédében. Ezek szerint a miniszterelnök lehetőleg kimélni óhajtja a törvényhatóságok autonómiáját, de feltétlenül a kinevezési rendszer híve. Meg is okolja ezen álláspontját. Nemcsak azért van a kinevezési rendszer mellett, mert ezt már a törvény előírja s mert a választás így nem tartozik az önkormányzat lényegéhez, hanem mert a kinevezés nagy hasznára lesz a közigazgatásnak. Ha ugyanazon anyagot veszi is át az állam, de azt 63 vármegyében szórhatja szét, utját vágja a nepotizmusból származó bajoknak, továbbá a kinevezett tisztviselők állása biztos és állandó lévén, lehet majd nevelni tisztikart s végül jobban fogja szolgálni az egységes magyar államot.

Mindebben — meg kell vallani — sok igazság van, de másrészt igaz az is, hogy annak a tagadhatatlan ténynek, hogy a közigazgatásban annyi sok baj gyülemlett össze, nemcsak a választási rendszer az oka, hanem az a másik ugyancsak tagadhatatlan tény, hogy a Tisza-Bánffy aerában ügyes korteskedésért elnéztek mindent, szemét hunytak minden visszaélés előtt, mert az volt a fő kvalifikáció a megyei és városi közhivatalokra, hogy az illető jó kortes legyen.

Széll más elvet tűzött ki a közigaz-

gatásnak. Szerinte még a kinevezés is csak eszköz, nem cél. A cél az, hogy a közigazgatás jó, gyors és igazságos legyen.

Olyan elv, amelyet önkényl diktál mindenkinek a józan ész s nálunk mégis három szomorú évtizednek kellett elmulni, hogy ezt az elvet mint megvalósítandó czélt ki lehessen tűzni. Mert nálunk a liberálisizmus csak haszonlesésre alapított érdekszövetkezet volt, melynek nem volt más célja, mint a hatalom fenntartása. Minden más csak eszköz volt előtte.

Örvendünk, hogy Széll miniszterelnök proklamálta a közigazgatás új elvét és annak kelleit. Csak azt óhajtanánk, hogy ennek az elvnek a megvalósításával ne várjon addig, míg az államosítást végrehajthatja, hanem addig is minden erőből törekedjék arra, hogy a közigazgatás jó, gyors és igazságos legyen.

Egy fegyelmi-ügy vége.

Még a néhai Bánffy-kormány végnapjaiban történt, hogy Deésy Zoltánt, Maros-Tordamegye kitűnő alispánját, a ki a beállott ex-lex állapotban a megye háztartása részére átutalt államsegély felvételét megtagadta, — e hazafias tényeért az akkori belügyminiszter fegyelmi eljárás alá fogta. A fegyelmi eljárást lejártaó megyeforum felmentette az alispánt, a kinek ügyében nem régen a belügyminiszter is meghozta a véghatározatot, a melylyel a fegyelmi eljárást teljesen felhagyta Deésy Zoltánnal szemben. Maros-Tordamegye őszi közgyűlése a napokban vette hivatalosan tudomásul a belügy-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Veronnéni.

Irta: Myra.

A két fiatal, szerelmes teremtés kissé bosszusan tekintett Veron néniére, ki ott ült mozdulatlan arcczal, kifejezésnélküli szemekkel a karosszékekben s csupán ujjai mozogtak bámulatos szaporán . . . zizegtek a kötöttük . . . s szemlátomást nőtt a harisnya . . .

De már hogy is ne bosszankodtak volna, mikor mennyi, de mennyi megbeszélni valójuk lett volna s mióta várnak már egy ilyen kedvező alkalomra . . . S most itt volna az alkalom, és tessék, Veron néni miatt vége mindennek . . . Természetesen egy kukkot sem szólhatnak arról, amit tulajdoképen mondani akarnak egymásnak, hanem beszélnek a szép időről, az asszonyokról, a férfiakról s néha néha a különösen ügyes furfanggal, mely csak a szerelmesek sajátsága, találnak alkalmat arra, hogy egy-egy meleg kézzorítást, tüzes, égő pillantást váltsanak.

Veron néni már nagyon jól tud kötni, nem kell szeméit a munkájára szegezni, sovár szemmel nézi a fiatalok titkos boldogságát . . . És leküzdhetlen vágy szálja meg elmondani a fiataloknak azt a történetet, melyen folyton folyvást gondolkodik s a mely rendszerint így kezdődik hogy: »Voltam valaha én is fiatal, voltam valaha én is kívánatos, üde, szép leány

s tudott az én szívem is dobogni hevesen, nagyon hevesen.«

A régmúltnak ilyen élénken való visszaidézése elszibbasztja pillanatra idegeit . . . a keze még mindig jár villámgyorsan, de a szeméi lecsukódnak egy pillanatra . . . Az ifju szenvedélyesen csókolja meg a leány duzzadt piros ajkait . . . átölelte ringó, karsu derekát . . .

Veron néni már kinyitotta a szemét s a leány szégyenkezve, pirulva húzódik el az ifjutól s bár neheztelni akar, durezás arczot csinál, szeméi végtelen boldogságot fejeznek ki s ezt látszanak mondani.

— Köszönöm . . . édes . . .

És megszólal a karosszékből Veron néni remegő hangja . . .

— Ne pirulj édes kis leányom, nem fogom elárulni senkinek, amit láttam . . . nem, ne félj. Értelek én téged kedvesem. Voltam valaha én is fiatal, voltam valaha én is kívánatos, üde, szép leány s tudott az én szívem is dobogni hevesen, nagyon hevesen.

Üljetek ide mellém gyermekeim, elmondom, nektek az én történetemet. Még soha senkinek nem szóltam róla, féltem, hogy a mai józan emberek ki fognak kacagni érte. De meg fogtok érteni engem, mert ti most éppen úgy éreztek, úgy gondolkodtok, mint én . . . ti most szerelmesek vagytok s nem józanok. Hallgassatok hát ide.

— Hja régente nem olyanok voltak ám a leányok, mint manapság — mesél Veron néni. Nem udvarolt nekik egyszerre kettő is, meg

néha több is, mint ahogy az most divat. Egyetlen kiválasztottja volt minden lánynak, de azért ha az apának nem tetszett a legény, minden teketória nélkül megmondta a lánynak, hogy »az nem hozzád való, választottam én már neked mátkát«, a szegény leány szó nélkül beleegyezett. A férfinép is becsületesebb, tiszteletudóbb volt ezelőtt. Nem volt toladó, arczatlan, mint a mai gavallérok; nem állott volna szóba a félvilágért sem a szíve választottjával, ha tudta róla, hogy az másnak van szánva. Ha csordultig tele volt a szíve, kiöntötte bubánatát borba, dalba, de becsületesebb maradt.

En is ott hagytam az apám kívánságára a kedvesemet, s felesége lettem egy embernek, akit nem szerettem. Az esküvőnk után nem sokára már én voltam a világ legszerencsétlenebb asszonya. Ütött, éhezett az uram, de kerültem a botrányt s csak türtem, türtem, de szüleimnek nem panaszkodtam soha. Két kis fiam volt egyedüli vigasztalásom. De mikor láttam, hogy abban a nyomorult emberben még az ösztönszerű apai szeretet sem lakozik, hanem kinezta ártatlan gyermekeit, úgy mint engem, ezt már nem tudtam elviselni. Hazamentem az apám házába, örökre ott hagytam azt a gyűlölt fészket, hol annyit szenvedtem.

Oh, de ha tudtam volna, hogy mi vár reám itt, szívesen türtem volna mindent s maradtam volna otthonomban. Régi kedvesem örökös szemrehányó tekintetével találkoztam mindenütt. Szerettem volna vele beszélni, szerettem

miniszteri döntést és annak kapcsán elismerését és bizalmát nyilvánította a derék alispán irányában.

A költségvetés a bizottságban.

A képviselőház pénzügyi bizottsága Falk Miska elnöke alatt tartott mai ülésében, amelyben a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök, a belügyminiszterium részéről Jakabffy államtitkár volt jelen, folytatta a belügyi tárca költségvetésének tárgyalását. (Helyettes előadó Pulszky Ágost.)

A főispánok és főispáni titkárok fizetésénél Komjáthy kifejti azt a nézetét, hogy a főispáni rendszer mai állapotában nem tartható fenn. A főispán jelenleg semmi egyéb, mint politikai ágens; az állam semmit sem nyer velük és a közigazgatásnak és az adminisztrációnak épp oly kevésbé válnak hasznára. Azt meg éppen nem foghatja fel szóló, hogy miért kellene még melléjük főispáni titkárok, hacsak azért nem, hogy megmagyarázzák nekik, mi a teendőjük és mit rendelnek a törvények. Nincs rájuk semmi szükség; legjobb lenne ezeket az állásokat egyszerűen megszüntetni és fizetéseiket a budgetből törölni.

Makfalvay nem tartja helyesnek, ha budgetszerűleg változtatnák meg a törvénynek a főispáni titkárokra vonatkozó rendelkezése, illetőleg egy részüknek a segédtitkári rangfokozatba emelése. Nem is tartja ezt az állást oly fontosnak, hogy egy részük segédtitkári rangba emeltesse.

Justh Gyula sajnálattal tapasztalta, hogy legalább a múltban, a főispánok idejét, úgy látszik, teljesen igénybe vette a korteskedés és egyetlen törvényes teendőjüket, az ellenőrzést sem teljesítették, aminek következménye az, hogy ujabban több vármegyében oly primitív módon elkövetett sikkasztások jutottak napfényre, amelyekre egyszerű megsemmisítéssel rájöhettek volna. Az ilyen főispánokat nemcsak hogy nem bocsátották el, hanem azok még elnökölték is a fegyelmi választmányban, amely az illető tisztviselők fölött ítél. A főispáni állás megszüntetésével legjobb lenne ezt az összeget a vármegyei tisztviselők javadalmazásának emelésére fordítani.

Széll Kálmán miniszterelnök megjegyzi a Justh által mondottakra, hogy a törvény szerint a pénzkézelés ellenőrzésével első sorban az

alispán foglalkozik. Nem akarja evvel azt mondani, hogy a főispán, aki az egész adminisztrációnak ellenőrzi, a pénzkézelést is nem tartoznék ellenőrizni, sőt kötelességének tartja ezt, meg is kívánja és amennyiben mulasztás történnék, teljes szigorral jár el. Hogy ez az ellenőrzés megkönnyítessék és hatályossá tésse, szakértőket ad melléjük. Makfalvaynak azt válaszolja szóló, hogy ha tulságosan szigorúan magyarázzuk a törvényt, talán igaza van neki, de a budget-törvény is csak olyan törvény, mint a többi s így is lehet a dolgot kezelni és lehetővé tenni azt, hogy némi előmenetelben részesüljenek a főispáni titkárok. Különböző az állás is, mint a főispáné, a közigazgatási reformmal függ össze és abban a perczben átalakuláson fog keresztül menni, amint a közigazgatás reformja megtörténik. Ezt a reformot nem is szándékozik hosszú és bizonytalan időre elhalasztani, sőt sürgős szükségnek tartja a megvalósítását, csak azt mondta, hogy a legközelebbi hónapokban és a tél folytán nem terjesztheti elő az ide vonatkozó javaslatokat, mert ez a reform az általa tegnap is elég bőven és részletesen kifejtett érvek koncepcziók alapján rendszeres alkotásként lesz végleg átdolgozandó és kidolgozandó. Míg ez a reform keresztülvitetik, fenntartandónak tartja a főispáni állást. Nem is politikai ágens a főispán, hanem a kormány képviselője, nem is kizárólag az, mert az ellenőrzési szolgálatot teljesíti. Amíg az állami adminisztráció meg nem alkottatik, szükség van mai hatáskörében erre az állásra. A főispánnak, ha komolyan veszi feladatait, sok és fontos dolga és teendője van, hogy ellenőrzési tisztének megfeleljen.

Bartha kizárólag politikainak tartja a főispáni állást, mert a főispánok az egyetlen oly tisztviselők, a kik rendszerváltozás esetén testületileg a miniszter rendelkezésére bocsátják állásaikat. Ha változott a rendszer, változásnak kellett történnie a régi rendszer exozituráiban is. Kérde a minisztert, mi akadályozta ezt meg. A mi a főispánok ellenőrzési mulasztásait illeti, szóló nem látott még soha oly főispánt, a ki ily hanyagság miatt fegyelmi eljárás alá került volna, pedig semmi akadályja sincs annak, hogy ez a mai rendszerbe is beillesztessék. Az iránt is kér intézkedést szóló, hogy a törvényhatósági tagok bizonyos számának kivánságára köteles legyen a főispán közgyűlést összehívni.

Pulszky előadó kimutatja, hogy a főispánok állása nem kizárólag politikai állás s a

volna neki megmondani, hogy soha egy pillanattig sem szerettem azt az embert, ki gyermekeim apja s kihez kényszerűségből kötöttem magam, de került, velem való találkozást. A másé voltam, s ő nem közeledik a más tulajdonához.

Láttam, néha ha reá lestem, hogy az egyik kis fiamat, aki reám hasonlít, titokban sokszor hosszan megcsókolja, czukrot, játékot hoz neki, de reám nem nézett soha. Maga volt a megtestesült tisztesség.

És egyszer csak azon vettem észre magam, hogyha kis fiam beszaladt hozzám az utcáról, hol pár pillanattal előbb ő csókolta piros arcocskáját, a tiszta, ártatlan homlokát, mohó vágygyal keresem a helyet, melyet az ő ajkai érintettek s csókolom a kis fiamat, de behunyom a szememet s azt képzelem, hogy ő van előttem s már már beszélni kezdek hozzá, suttogva, lágyan, mikor felver az álmából gyermekem élénk ásitásai s igyekszik kiszabadulni karjaimból, hogy futkározhasson tovább.

És most már iszonyuan kinozott a távolság, mely közte és köztem létezett. Ő szeret, én is szeretem s büszkesége nem engedi, hogy közeledjék a más feleségéhez. Pedig tudja, hogy gondolatban mindég az övé voltam . . .

És hogy ez a kín napról-napra fokozódott, hogy vágytam utána kimondhatatlanul, eldobtam büszkeségem, elfeledtem mivel tartozom gyermekeimnek . . . s egyszer egy este kilestem, mikor a réten át hazamegy, odamentem hozzá, reá néztem esdeklőleg, kérőleg és erős hangon reám szóló:

— Hagyj el engem most már, minek letél azé a másiké? Semmi közöm a más asszonyához.

Ezeket mondta szigorú hangon. De láttam a szeme villanásából, térdei remegéséből, hogy küzd benne az önézet és a szerelem. Én meg az eszemet vesztettem. Hozzá léptem, egész közel hajoltam hozzá . . . Ő sem birt magán uralkodni, átkarolt, magához szorított erősen s megcsókolott egyetlenegyszer . . . oh ez a csók, még most is égeti ajkamat, még most is megremegteti egész valómat. És ahogy a karjai között éreztem magam, hirtelen elkaptam kalapja mellől a csokor árvalányhajat, hogy legyen valami nálam, ami az övé volt . . . És ahogy kibontakoztam karjaiból s meglátta a kezemben a csokrot, így szóló:

— Add vissza, a faluban megtalálja valaki ismerni s azt nem akarom.

Pirulva mondtam:

— Mit adsz érte?

— Még egy csókot.

Még egyszer megcsókolott és én visszaadtam az árvalányhajat.

Végzetlenül boldogan mentem haza.

Másnap aztán anélkül, hogy bucsút mondt volna nekem, elhagyta a falut. Nem birta elviselni a becsületes lelke, hogy olyat tett, amit nem kellett volna s ha marad, bizonyára megtette volna másodszor is . . . Elment . . . sosem láttam többet . . . Ez az én történetem.

Letörtelte könyveit s még azt mondta:

— Nem akarom Anicza, hogy te is így járjál, majd beszéllek apáddal s nemsokára lakodalmazunk.

A két fiatal teremtés hálásan csókoló kezét Veron néniének s boldogan karolták át egymást . . .

felsőssége igen nagy mértékben érvényesül is. Nézete szerint bármint fog is reformáltatni a főispáni állás, a kormánynak, kivált a mi viszonyaink között, szüksége lesz politikai organumra, a melyről egyetlen kormány sem mondhat le.

Széll Kálmán miniszterelnök ez elől a kérdés elől sem tér ki és a felhozottakra azt válaszolja, hogy oly modorban, a mint itt felhozott, rendszerváltozásról nem beszélt, mert ez oly tág és meg nem határozott fogalom, amelybe mindenki azt magyarázhatja bele, a mi neki tetszik. Megmondta világosan és részletesen, mikor miniszterelnöki székét elfoglalta, hogy mi a politikája és mi annak a szelleme, mi szóló felfogása és mik kormányzatának elvei és céljai. Áll eléje annak, aki azt akarná bizonyítani, hogy kormányzata alatt bármi történt volna tudva, vagy mulasztással, a mi az általa kifejtett elvekkal, az általa proklamált kormányzási szellemmel, a törvénynyelés jogossággal ellenkeznek. Ettől az iránytól jövőre sem fog eltérni és megköveteli minden közegétől, hogy az ő kormányzati szellemében járjon el. Ismétli, amit mondott, hogy a főispán az egész adminisztrációért levén felelős, ellenőrizni tartozik a főispán mindent és így a pénztárkezelést is s e felelőssége alól szóló nem is fogja őt felmenteni. A Bartha által felvetett kérdésre megjegyzi, hogy egyetlen eset sem fordult elő, a midőn a megye közönségének kivánságára a főispán közgyűlést nem hívott volna össze s az élet eddig nem mutatta szükségessé a törvénynek ez irányban való módosítását.

Az előirányzat ezek után megszavaztatott.

Az anyakönyvi kiadásoknál Justh kevésnek tartja az előirányzott összeget, tekintettel arra, hogy a községi jegyzők túl vannak terhelve anyakönyvi teendőkkel. Ideje volna annak is, hogy az anyakönyvi teendők egyszerűsítsenek.

Széll miniszterelnök megengedi, hogy történhetnek egyszerűsítések e téren is, de szóló nem tartaná ezt most megbolygatandónak s az intézményt magát érintetlenül fenn szándékozik tartani. A költségvetés fokozatosan emeli is a költségeket. A további tapasztalatok meg fogják mutatni, mely intézkedések lesznek még szükségesek az intézmény javítása érdekében.

Makfalvay kéri a minisztert, hogy az anyakönyvezés sok felesleges formáságának egyszerűsítését vegye fontolóra.

Bartha Ödön kívánatosnak tartja, hogy jegyző-képző tanfolyamok az országnak legalább négy-öt helyén állíttassanak fel s a jelöltek elegendes jegyzői szigorlat alá vettessenek.

Széll miniszterelnök az adminisztráció reformjának egyik legfontosabb részét éppen a jegyzői állás megfelelő szervezésében látja s az a meggyőződése, hogy ha ez a kérdés nem lesz jól megoldva, az egész reform nem sokat fog érni. A tanfolyamok fejlesztését a belügyi kormány is kívánatosnak tartja s hajlandó is előmozdítani.

Az előirányzat ezek után megszavaztatott.

A színművészeti kiadásoknál Neményi Ambrus csak arra kíván szorítkozni, ami a szó legszorosabb értelmében a pénzügyi bizottság elé való, t. i. a pénzügyi gazdálkodásnak a kritikájára. A nemzeti színházról nem szól, mivel ehhez az intézethez a nemzetnek sok kegyeletes érzése fűzi. Ilyféle szempont azonban nem feszélyezheti, mikor az operáról szól, a hol a gazdálkodás minden kritikán alól áll. Az 1898-iki zárszámadásokból kiderült, hogy az operánál a tulkiadás 88 ezer forint volt, ebből azonban 58 ezer forintot fordítottak az 1897-iki tulkiadások fedezésére és 30 ezer forintot az 1898-iki hiányok részben való fedezésére. Hogy mit jelent ez a szó »részben«, azt megtudjuk a legujabban az 1899-iki év első felében előfordult tulkiadásokról szóló jelentésből, mely szerint a két szubventionált színház 1898-iki deficitje végleges fedezésére ez ideá 86 ezer forintot adtak ki. Hogy mennyi lesz az 1899-iki deficit, azt ismét csak 1900-ban fogják megtudni. A rend szempontjából tehát helyes, hogy a mostani költségvetésben az opera szubventióját felemelték 242 ezer forinttal. Mivel azonban már 1898-ban tényleg 303 ezer forint lett utalványozva és ez az összeg még csak elég sem volt, előre látható, hogy 242 ezer forinttal

a jövő évre sem fognak kijöhetni. Mivel pedig az opera művészi niveauja enyhén szólva nem igazolja az óriási kiadásokat, a deficit indokát másutt kell keresni. Ez az indok feltalálható az általános rossz gazdálkodásban és a szertelen bürokratiában, amely nevetséges módon komplikálja az opera adminisztrációját. Az egyetlen megoldás az volna, ha a kormány a pénzügy-miniszteriumból oly közeget rendelne ki, aki az egész gazdasági és pénzügyi kezelést átvinné. De akár így oldják meg a kérdést, akár más uton, a kormánynak kötelessége gondoskodni arról, hogy a jövőben már komoly beszámíthatóság alá eső pénzügyi rendszerrel találkozzék a képviselőház a két műintézet költségvetésében.

A kereskedelmi miniszter Fiumében.

A béke úgy készül, a hogy azt *Hegedüs* miniszter csinálja Fiumében. Bizalmat kelt az ellenfélben a magyar haza iránt s rámutat arra az utra, melyen Fiumének haladnia kell, ha anyagilag haladni akar. Nagy fontos érdek fűzik Fiumét Magyarországhoz és érdekeinek istápolását *egyedül* csak itt találja meg és sehol másutt. Tehát itt a béke jobb — kell e Fiumének? Mert a fehér asztalnál Fiumében így beszéltek:

Fiume, okt. 27. *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter tiszteletére tegnap este fél 8 órakor a kormányzósági palotában 92 teritéki lakoma volt. Szapáry László gróf kormányzó lelkes szavakkal köszöntötte fel a minisztert, a kit a fiumeiek bizalmába ajánlott. Erre *Hegedüs* Sándor a következő rendkívül nagy hatású és viharos tetszéssel fogadott beszéddel felelt:

Hálával tartozom a kormányzó ur ó excellenciájának, hogy a fiumeiek figyelmébe ajánlott. Különös hálás vagyok azért, mert itt előlegezett bizalmat tapasztalok, a melyet eddig nem volt alkalmam kiérdemelni. Nézetem szerint az előlegezett bizalom — a kereskedő-köröknek beszélek — oly adósság, a melyet becsületes embernek ereje legnagyobb megfeszítésével kell lerónia. Hogy a kormányzó ur Fiumével szemben Magyarországról, mint anyaországról emlékezik meg, abból az következik, hogy Fiume a leány és miután a politikára kitérni nem akarok, a szakmámbeli ügyekre nézve e hasonlatot elfogadom. Hogy milyen leány, annak bírálatába nem akarok bocsátkozni, mert tartok attól, hogy megint a politika terére lépnek át, holott ezuttal csak szakmám körébe vágó dolgokkal akarok foglalkozni. Egyébiránt tartozom annak kijelentésével, hogy ez a leány nem oly hiu és nem olyan kaczer, a milyennek elhíresztelték, hanem, a mint már meggyőződtem, munkás és dolgozó és olyan köteleket keres, a melyek még erősebben fűzzék Magyarországhoz. Az óv, a melylyel disziti magát, nem arany, hanem vas, ékszere nem gyémánt, hanem hajó, ruhája nem fehér lenge szövetből való, hanem munkálkodó gyárak és hajók kéményének a füstjétől szürke és szikrák ékesítik. Minél több ilyen övet, ékességet és ruhát kíván, annál inkább szaporodnak a mi föladataink. De én szívesen vállalom magamra az ország és az én erőmhöz képest e föladatak teljesítését. Hogy azonban a hasonlatnál maradjunk, a leány eddig nevelőintézetben volt, a mikor is a szülők minden kívánságot teljesítenek. Minthogy mi a nemzetek nagy családjában nem nagyuri, hanem egyszerű polgári család vagyunk, polgári családok pedig megkövetelik, hogy a leány, ha felnőtt, megossza a háztartás gondjait, terheit: gyürkőzzék neki és segítsen dolgozni. Ez áll Fiuméra nézve is, mert kereskedelmi várost és kikötőt teremteni annak közreműködése nélkül nem lehet. Annál inkább áll ez a hasonlat

Fiuméra nézve, mert a feladatok, a melyek itt megoldásra várnak, nemcsak az ország, hanem első sorban Fiume javát is czélozzák. Az ország fejlődésének hathatós befolyása van Fiuméra is. Az ország kötelességből és közös érdekekből mozdítja elő az ó érdekeit, így tehát Fiume egzisztenciája Magyarország fölvirágzásához van kötve. Arra kérem Fiumét, hogy az ó áldott jó anyjával, Magyarországgal egyetértőleg, kezet fogva iparkodjék munkálkodni. Szűnjék meg minden keserűség és melléktekintet. Fogjunk kezet nemcsak számításból, de érzésből is. Legyünk egyek a közös föladatak megoldása érdekében. Felhivom az urakat, hogy szívvel, tettel, szóval és írásban működjenek velem Fiume felvirágoztatása és fejlődése érdekében. Dolgozzunk éjjel-nappal, mert ha egész napon át dolgozunk, szebb reggelre viradunk. Nemcsak a kopár területeket és házakat kell benépesítenünk, hanem a partokat és messze tengereket kell meghódítanunk, mert csak akkor érhetjük el célunkat, ha száz meg száz lobogó hirdeti nevünket. Éljen Fiume és annak kormányzója!

A miniszter után *Vallencsics* polgármester mondott lelkes pohárköszöntőt a kereskedelmi miniszterre.

A bibornok püspöki palota vendégei.

Mint már pénteki számunkban hirt adtunk róla, tegnap d. e. 11 órakor Kolozsvárról dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok püspökkel Nagyváradra érkeztek *Bubics* Zsigmond kassai, dr. *Steiner* Fülöp székesfehérvári, *Meszlényi* Gyula szatmári püspökök és dr. *Wolafka* Nándor debreczeni prépost.

Az érkező magas vendégek tiszteletére az állomáson megjelentek *Zajnay* János kanonok, dr. *Bognár* István kanonok szemináriumi rektor, *Makucz* Ernő zárda lelkész, *Nyári* Ignác egyhm. könyvtáros, a püspöki uradalom részéről pedig *Géczy* Lajos uradalmi igazgató, *Hoffmann* Henrik intéző és dr. *Korda* Kálmán a bibornok házi orvosa.

A vonat mintegy negyedórai késéssel érkezett meg. Az érkezésekor a tisztelgők a szalonkocsizhoz siettek, melynek ajtajában először a bibornok-püspök magas alakja jelent meg nyestprémes bundába burkolózva. Jókedvűen fogott kezet a megjelentekkel s pár szívélyes szót váltott az oda siető *Lukács* állomásfőnökkel. Már jó előre haladt a kijárási felé, a mikor visszafordult, hogy bejárja a lassan lépegető galamb ősz kassai püspököt, ki jóságos arcával mindenfelé vidáman intgetett a megjelenteknek. *Steiner* püspök mindjárt régi ismerősével *Bognár* kanonokkal állott nagy beszélgetésbe, az atléta termetű *Meszlényi* szatmári püspököt pedig *Fetser* kanonok kalauzolta egészen a kocszig.

A püspökök társaságában jöttek *Fetser* kanonokon kívül dr. *Szemethy* Géza, *Mayer* Antal, továbbá *Plent* Nándor kassai, *Streit* Ferencz székesfehérvári titkárok és *Hippich* István Jézus társasági rektor a szatmári rendházban.

Az állomás közönsége tiszteletteljesen nyitott utat a nagytekintélyű egyházfőknek s szemével követte egész a kijárásig.

Az első kocsiba a bibornok püspök és *Bubics* Zsigmond kassai püspök ültek, a másodikba *Steiner* és *Meszlényi* püspökök s a bibornok püspöki palotába hajtottak a megérkezettek mindannyian.

A vendég püspökök, nemkülönben a házi-gazda elragadtatással beszéltek arról a szíves

fogadtatásról, melyben Kolozsvártt részesültek, valamint a kolozsvári közönség mélyen, a szíven gyökerező nagy vallásosságáról, mely a gyönyörű egyházi ünnepélyen meghatóan nyilvánult minden társadalmi osztály részéről. A vendég egyházfők valóságos ünnepeltetés tárgyai voltak.

A mikor tegnap 7 órakor a vonatra ültek, az állomáson tiszteletökre megjelentek *Majláth* Gusztáv püspök, *Biró* Béla apátplébános, a nagyszámu papság, a főuri arisztokrácia s a státusgyűlés több tagja.

Utközben mindnyájan elszomorodva néztek *Bogártelke* község romjait, mely még akkor is folyton füstölgött s a lakosok kétségbeesetten húzgálták szét a tüzes gerendákat.

A város megtekintése.

Délben szükkörű ebéd volt, melyen csak a vendégek és az udvari papság vett részt, késő délután pedig a székesegyházba mentek *Wolafka* Nándor préposton kívül, a ki halaszthatatlan ügyei miatt már 2 órakor visszautazott Debreczenbe. A székesegyházban megtekintették a Szt.-László hermát, mely az ötvösművészet valódi remeke s a művészi kivitelű márvány főoltárt.

A vendégek ezután *Fetser* Antal kanonok és dr. *Szemethy* Géza titkár kalauzolása mellett megtekintették a város nevezetességeit. Először a muzeumba hajtottak, melyet még *Meszlényi* Gyula szathmári püspöknek nem volt alkalma látni.

Dr. *Némethy* Gyula muzeumőr szolgált szakszerű felvilágosítással az egyes tárgyakra vonatkozólag, melyet a vendégek nagy érdeklődéssel hallgattak meg s elismerésüket fejezték ki ugy a muzeum gazdagsága, valamint berendezése felett.

— Vidéki muzeumok közt alig van rendezettségre és gazdagságra nézve még egy ilyen! — ez volt a magas vendégek egybehangzó véleménye.

Az egyes tárgyak fölötti véleménycseréknek központja természetesen *Bubics* Zsigmond kassai püspök volt, ki maga is nagy műértő és régiségtudós. A kassai püspöki palota fényes termei valóságos műgyűjtemények. *Fayence* majolika, porcellánvázák és edények ritka példányai vannak ott felhalmozva, melyeket mind a finom műizlésű püspök szerzett össze nagy összegek árán. A falakat remek festmények díszítik. Ő maga is fest. Nem realiztikus képeket, dühös csatákat, hanem galambszelidségű lelkének egészen megfelelően — virágokat, melyekkel a műtárlatokon is megfordul. E virág festményeinek néhány példánya a Nemzeti Muzeum képtárában is láthatók. A mit tehát az egyes tárgyakra, az *Ipolyi* képtárra mondott, azok mindig fején találták a szegét.

A muzeum megtekintése után bekocsizták a vendégek az egész várost és 6 óra felé hajtottak vissza a bibornok-püspöki palotába.

*

A vendég püspökök a ma délelőtti gyorsvonattal fognak elutazni mindnyájan *Budapestre*.

TAJÉKOZTATÓ.

Oktober 28. Értekezlet a fuvardíjszabás dolgában d. e. 10 órakor a vármegyeházán.
November 1. A kerületi betegsegélyző pénztár közgyűlése a tüzőltő laktanyában.
November 2. Sajtópör a törvényszéken.
November 5. A Kossuth-szobor leleplezése Tenkén
November 5. Városatyá választás Olasziban és Velenczén.
November 14. A halásztársulat értekezlete a vármegyeházán.
November 18. Sajtópör a törvényszéken.

UJDONSAGOK.

* **Királyi audientia.** Ő Felsége hétfőn, okt. 30-án és nov. 6-án kihallgatást tart. Előjegyzések a kabinet irodában eszközölhetők.

* **Köszönet a bibornoknak.** A kath. körök az egész országban örvedetesen szaporodnak. Pár év alatt Biharmegyében is sok helyen megalakult a katolikus olvasó-kör, a vallásos érzelmek ápolására s a művelődés elmozdítására s hogy czéljaikat megvalósíthassák, bőkezű pártfogót bírnak nagynevű megyés püspökünk: dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok ur Ő Eminenciájában. Legujabban a tótteleki kath. olvasókört részesítette adományban a bibornok, amennyiben a télre szükséges tüzelő anyaggal ajándékozta meg, a melyért ez uton is hálás köszönetet mond az olvasó kör nevében *Vagászky János* elnök.

* **Városatyia választás Olasziban.** A városatyia választás egyik kerületben sem fog olyan simán végbe menni, mint kezdetben gondolták. Velenczén, mint már tegnap megirtuk a Népkör léptetett fel új jelöltet a liberális párt jelöltje ellen. Olasziban pedig a 48-as párt lép akcióba. Tegnap este u. i. népes gyűlést tartott a függetlenségi párt, melyen elhatározták, hogy nem pártszempontból, hanem tisztán a városi érdekek szempontjából akciót indít, hogy a független polgárság köréből, amely ugyancsak érzi a nép adóterhét, választassék meg valaki városatyának. A jelölést illetőleg a végleges megállapodás csak a napokban fog megtörténni. Két jelölt közül fognak választani: *Nozákny Rudolf* és *Óváry Lajos* közül, kik nem tartoznak ugyan a függetlenségi párt kötelékébe, de köztisztviselőként álló érdemes alakjai az olasz-i független polgárságnak. Velenczén nem indít mozgalmat a 48-as párt.

* **A színház bokréta ünnepélye.** A nagyvárad téli színház falépítésével ma elkészülnek. Most már látható az impozáns homlokzat, nagy oszlopaival. Ma este lesz a hagyományos bokréta ünnepély. A város által e célra adott 200 frtot kiosztják a munkások között, azonkívül a vállalkozók megvendégelik őket. A bokréta ünnepélyen a városi tanács és az építésre felügyelő bizottság tagjai lesznek jelen.

* **Rendkívüli meggyűlés.** Biharvármegye törvényhatósága a jövő november hó 8-án rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlést azért hirta össze *Beöthy László* főispán, hogy a belügyminiszter rendelete értelmében, a képviselő választásoknál fizetendő fuvardijakat állapítsák meg.

* **Az ügyvédi kamarából.** Dr. *Getie* Jánost Zilah székhellyel a nagyvárad ügyvédi kamara az ügyvédek névjegyzékébe felvette.

* **Az új járványkórház czime.** A járványkórházról szóló szabályrendelet még ezután kerül elfogadás alá. Egy bizottsági ülésen már tárgyalták ugyan, de a megállapodást későbbre halasztották. Már ezen ülésen bizonyos urak erősen forszírozták, hogy az új kórház czime egyszerűen »Városi László kórház« legyen s tiltakoztak a »Szent László« elnevezés ellen, nyíltan be nem vallott szabadkőműves szempontból. Daczára, hogy még a czime nincs megállapítva a kórháznak, jó idő óta ki van függesztve a kórház bejárata felett: »Városi László kórház«. A legutóbbi városi közgyűlésen dr. *Kazay Kálmán* bizottsági tag interpellálta ezért

a feliratért a polgármestert s igen helyesen fel-említette, hogy Nagyvárad városa tartozik anynyi kegyelettel a város nagynevű alapítója s a magyar nemzet egyik legnagyobb királya emlékének, hogy a kórházat »Városi Szent-László kórház«-nak czimezze. Az interpelláció folytán dr. *Bulyovszky József* polgármester jelentéstételre hívta fel dr. *Baróthy Ákos* városi főorvost, aki már beadta jelentését. Ebben kijelenti a főorvos, hogy a felirat már körülbelül egy éve van kifüggesztve s azt *Busch Dávid* rendeletéből tették ki. Különben a város irataiban is egyszerűen László-kórház van mindenütt említve. Véleményezi különben, hogy tegyen előterjesztést a polgármester a közgyűlésnek az iránt, hogy az új járványkórházat »Városi Szent-László kórháznak«-nak nevezzék el.

* **Id. Bulyovszky József halála.** A dr. *Bulyovszky József* polgármestert, édes atyja: id. *Bulyovszky József* elhunytával ért gyászvárosszerte mély részvétet keltett. Az elhunyt öreg ur széles körben köztisztelőt és becsülésben állott. A gyászeset alkalmából a kir. törvényszék és a vármegyházán kitűzték a gyászlobogót. Nagyvárad város tisztikara ma, szombaton délelőtt 11 órakor tiszteleg, *Rácz Mihály* főjegyző vezetése alatt a polgármesternél, hogy a gyászeset alkalmából mély részvétét fejezze ki. A községi iskolák tanító-testülete pedig fél 12 órakor fejezi ki részvétét *Réz Mihály* felügyelő-igazgató vezetése alatt a polgármesternél. — Az elhunyt derék öreg ur temetése, újabb megállapodások szerint nem vasárnap, hanem ma, szombaton délután fél 4 órakor lesz a Széchenyi-téri halottas háztól, az egesztelő szent mise pedig hétfőn délelőtt 8 órakor lesz megtartva az olasz r. kath. plébánia templomban.

* **Nemesség adományozás.** Ő Felsége *Gozony János* vezérőrnagynak s törvényes utódainak »*ráczevei*«, *Kugler Antal* hoavéd alvezredesnek s törvényes utódainak pedig »*murányi*« előnévvel a magyar nemességet adományozta.

* **A szegedi kiállítás kitüntettjei.** A hivatalos lap tegnapi száma közli azokat a kitüntetéseket, a melyeket a szegedi kiállítás rendezői kaptak. E szerint *Bujanovits Sándor* az országos magyar gazdasági egyesület és a gazdasági egyesületek országos szövetségének elnöke a magyar királyi udvari tanácsosi, *László Gyula*, Szeged városának helyettes polgármestere a királyi tanácsosi címet kapta, míg *Rubicsek Gyula*, az országos magyar gazdasági egyesület ügyvezető titkára a Ferencz József rend lovag keresztjét kapta. Rajtuk kívül még harminczan kaptak királyi elismerést s köszönetet.

* **Elhunyt gör. kath. pap.** *Venter Lajos* genyétei gör. kath. plébános — mint tudósítónk távirja — életének 68-ik évében tegnap este 8 órakor elhunyt Genyétén. Az elhunytat neje sz. *Pilipp Emilia* és gyermekei, *Jenő* gör. kath. lelkész, *Anna* Orosz Lászlóné, valamint számos rokonok gyászolják. Temetése f. hó 29-én lesz *Genyétén*.

* **Bleichröder nem kell katonának.** A hírhedt Bleichröder bankárcsalád egyik fiatal sarja most szolgálta Berlinben önkéntesi évét s az iránt folyamodott, hogy tiszti rangot kapjon. Zsidó körökben nagy érdeklődéssel várták már, hogy hadnagy Bleichröder urat fűdvözölhetnék s eziránt a berlini zsidó bankárok nagy előkészületeket tettek. De hiába. A császárt személyesen is megkérték, hogy intezkedjék, de ő azt a választ adta, hogy ilyen ügyeket az illetékes hatóság, vagyis a hadügyminiszterium intézheti el csak, mert nem ke-

gyelmi kérdéssről van szó. Az illetékes hatóság azonban a milliomos Bleichröder urat nem találta olyan anyagnak, amely a német hadsereget okvetlenül boldogítani kell s megtagadta a kérvény teljesítését. Az ujságok ezzel szemben most azt híresztelik, hogy a visszautasított milliomos egy csöppet sem bánja, hogy nem vették be hadnagynak, többet érnek neki a milliói . . . Hát akkor minek zaklatták magát a császárt is? . . .

* **Jóváhagyott tanítói állás.** Az ujonnan épített várad-olaszi-i községi elemi iskolánál az 5. és 6. osztályok felállításával, mivel a két osztály egyesítve van, egy tanítói állást rendszerezített Nagyvárad városa, azonkívül egy állandó iskola szolgát alkalmaz. A miniszter az állások rendszerezését jóváhagyta. A tanítói állás már be is van töltve.

* **A koci kerekai alatt.** A nagypiacztéri baleset áldazata, *Czimmermann* Menyhért, kit tegnapelőtt életveszélyes sebekkel szállítottak be az izraelita kórházba, mint értesülünk, könnyebben érzi magát, sőt remény van rá, hogy rettenetes sebeiből felgyógyul. A család részéről különben annak kijelentésére kértünk föl, hogy a szerencsétlenül járt ember felesége mindenkor igaz hitvese volt az urának s az elválásért ő mivel sem terhelhető.

* **Nagy dísz-előadás a czirkuszban.** *Henry* lovardája nap mint nap a legjobb szórakoztató estéket iparkodik szerezni a közönségnek. A lovarda személyzete elsőrangú erőkből áll. Miss *Henriette*, az igazgató bájos leánya, kitűnő lovarművész minden este elragadja a közönséget lovagiasával. *Carles* Luisset kitűnően idomított elefántjával csinál csodálatos produkciókat. Az előadások egyik szenzációs pontja »Vadászat a szerencse után« ez. pompás balettkép, mely Budapesten hónapokig adatott. Díszes kiállításban és kitűnő rendezésben kerül esténként előadásra. Ma, valamint holnap vasárnap, ez utóbbi napon délután is nagy dísz-előadások lesznek, felléptével az összes kitűnő személyzetnek.

* **A halott sorsjegye.** *Póhl Károly* szatmári kanonokot, mint megirtuk, e hó 15-én temették el nagy részvét mellett. A 85 éves főpap mindenéről rendelkezett volt, csak egy osztálysorsjegyről nem. Halála után kiszült, hogy a birtokában volt osztálysorsjegy a legutóbbi huzáson kétezer forintot nyert. Egyik rokona, *Mazurek János* szatmári könyvkötő felutazott a fővárosba, hogy a nyereményt fizessék ki, de a bankház ezt nem teljesítette. Most az a kérdés, hogy kié lesz a nyeremény? Az illető bankház, mint tudósítónk írja, a nyereményt a káptalannak hajlandó kifizetni, de a nyereményt ezt sem illeti.

* **Az aradi gyásznapotokat becsémélte.** Zombor városának egyik tisztviselője, *Dimitrievics* Brankó, városi tanácsos, az aradi vértanúk emlékezetére rendezett ünnepélyek alkalmából kvalifikálatlan gorombasággal gyalázta meg a vértanúk emlékét. A város hazafias lakossága tüstént követelte a tanácsos megfenyítését. *Vojnits* István báró főispán eleget teendő a felzgatott közvéleménynek, nyomban fegyelmi vizsgálatot indított *Dimitrievics* Brankó tanácsos ellen. Az ügy legközelebb a város közigazgatási bizottsága elé kerül, amely határozni fog a kegyeletsértő városi tanácsos dolgában.

* **Diótolvajok büntetése.** Nemrégiben egy este, *Széchenyi* Jenő kanonok kertjéből három fiu: *Lázár Péter*, *Bárdos Gyula* és *Jakus Pál* diót akart lopni. Bemásztak a kőkerítésen, azonban rajta vették, mert az éjjeli őr megfogta őket. A rendőrség tegnap ítélkezett a három fiu felett, kiket 75—75 frt pénzbüntetésre, nem fizetés esetén tizenöt-tizenöt napi fogházra ítélték. A vádlottak az ítélet ellen felebbezést jelentettek be.

* **Tilos a verbunk.** Ha a földkerekség valamelyik pontján kiüt a háboru, rendszerint alakulnak önkéntes szabadsapatok a világ valamennyi országában összeszedett részben ka-

landra vágyó, de rendszerint minden kockázatásra kész emberekből. Most Afrikában, Transzvalban dörög az ágyú és folyik a vér. Alig jött meg a háború híre, máris verbuválnak mindenfelé önkénteseket. Ausztria és Magyarország területén azonban, mint egy gráci távirat jelenti, nem szabad verbuválni a transzváli haderő javára, mert ha ezt megengednék, ez a nagy hatalmasságok részéről a semlegesség megszegése volna. A külügyminiszterium ezért eltiltotta a verbuválást és körlevelében fölkerlte az összes hatóságokat, hogy ha olyan felhívás jutna kezükbe, mely önkénteseket gyűjt a transzváli búr, vagy angol csapatok számára, azt tartásuk vissza és az esetleges verbuválást is akadályozzák meg.

* **Véres párbaj a fővárosban.** Ma reggel 6 órakor a Ferencz József lovasági laktanya lovagló-iskolájában Serényi László és Dénes Gyula ügyvédjelöltek között véres párbaj volt. Előzőleg a kardpárbaj előtt 25 lépésről háromszori golyó váltással pisztoly párbajuk volt, 5 lépés avanczéval. Sebesülés nem történt. A pisztoly párbaj után nehéz lovasági kardokkal folytatták a párviaszkodást. Ez alkalommal a másik összecsapásnál Serényi László jobb karján, csontig érő vágást kapott s ugyancsak szeme felett szenvedett súlyosabb sebesülést. A felek a párbaj után nem békültek ki.

EGYESÜLETEK.

Az Országos Pázmány-Egyesület választmánya Budapesten gyűlést tartott Cziklay Lajos elnöke mellett. Jelen voltak: dr. Kiss János, dr. Sziklay János, Auer István, dr. Mihályfy Ákos, Péter János, T. Pelikán Krizsó, Bonitz Ferencz, dr. Kereszty Viktor, Demény Dezső, dr. Natter Antal, dr. Vrabély Armand. A választmány mindenekelőtt a jelentéseket tárgyalta.

Örömmel fogadta a pápa bátorító, szíves választát, melyet a hozzá intézett hódoló feliratra küldött, egyuttal az egyesületre és tagjaira apostoli áldását küldvén; ugyszintén *Császka* György kalocsai érsek köszönő levelét a püspöki jubileuma alkalmából hozzá intézett feliratra. Ujabbán alapítók lettek: *Desswffy* Sándor csanádi püspök 300, *Hetyey* Sámuel pécsi püspök 500, *Kirschanek* Ferencz pétervásári plébános 200 forinttal. Dr. *Herczegh* Mihály sokoldalú elfoglaltsága miatt az *elnökségről lemondván*, a választmány sajnálattal tudomásul vette. Az új elnök választása a legközelebbi rendkívüli közgyűlésen lesz. A katolikus hírlapírói kongresszus előkészítő bizottságának jelentését tudomásul vették s a további teendőket megbízták. A kongresszus idejét későbbre kellett halasztani, mint tervben volt, mert egy a jelentések nagyszáma, mint a bejelentett új tárgyalandó tételek és a kongresszus nagyobb szabásu szervezése még hosszabb előmunkálatokat követel. A kongresszus fővédőségét *Vaszary* Kolos biboros hercegprímás fogadta el, aki megígérte, hogy ez ügyet a legmelegebben fogja támogatni. A választmány felvett nyolcz új rendes tagot, azután a folyó ügyeket intézte el.

IRODALOM.

A nyitrai papnövendékek emlékkönyve. A nyitrai nagyobb papnevelőintézet magyar egyházirodalmi iskolája tíz éves fennállásának alkalmából sikerült *Emlékkönyvet* adott ki. A könyv tartalmát érdekeltő és korszerű tanulmányok képezik, melyeket a következőkben jelzünk: Arany ünnepek. A római katekombák és az apostoli hitvallás. Levelek a VI. parancsról. Az új-szövetségi szent könyvek ke-

letkezése és hitelessége általános szempontból. A pap a mai társadalomban. A katolikus egyház világhelyzete. A magyar hittérítésről. A szociálismusról. A függelékben a következő alkalmi beszédek vannak: Az egyházirodalmi iskolák hivatásáról. A magyar nemzet állami és nemzeti hivatásáról. Istenünkért és hazánkért. A 18 ivre terjedő, izlésesen és csinnal kiállított könyv ára bérmentes postai megküldéssel 2 korona, díszes vászonkötésben 3 korona. Megrendelhető az alulírott iskolánál, vagy Huszár István könyvkereskedésében Nyitrán. A tartalom ez egyszerű felsorolásából is látszik, hogy a növendékek gondosan megválasztják tanulmányaik tárgyát. Kiemelkedik e kötetből a tartalom és feldolgozás tekintetében a második, mely az apostoli hitvallás tételeire a katekombából gyűjt bizonytságot.

A Magyar Sion egyházirodalmi havi folyóirat tizedik füzeté megjelent a következő tartalommal: Modern tudomány és egyházas irány. *Rott* Nándor dr.-tól. A falu legényei és a pasztoráció. *Izsóf* Alajostól. A szociálizmus ismertetése. *Nyögér* Antaltól. Irodalom és művészet. *Vajda* Ödön: Sz. Bernát clairvauxi apát élete és művei. *Ism. L.* — *Bardenhewer-Rohr*: Bibl. Studien. *Ism. Kereszty V. dr.* — *Hoberg*: Die Genesis nach d. Literalsinn . . . *Ism. Kereszty V. dr.* — *Krieg*: Encyclopädie d. theol. Wissenschaften nebst Methodenlehre. *Ism. Kereszty V. dr.* — *Müller J.*: »Der Reform-katholizismus.« *Ism. Gallevich J. dr.* — *Jakob Schmitt dr.*: Katholische Sonn- und Festtagspredigten. *Ism. L.* — *Papánek-Zelliger*: Üdvösség útja. *Ism. X.* — *Bodnár G.*: A mi népünk. *Ism. Y.* — *Varga O.*: A Történelmi Könyvtár. *Ism. X.* — *Horváth Gy.*: Római uti emlékek. *Ism. Pethő dr.* — *Vegyes közlemények.* — A kitűnően szerkesztett folyóirat megjelenik Esztergomban, Buzárovits Gusztávnál. Ára egész évre 6 frt.

Igazságszolgáltatás.

„**A legrosszabb szomszéd.**“ Ezen hangzatos cím alatt nem nagyon régen egy piszkolódó közlemény jelent meg egy helybeli lapban, mely csunya támadást tartalmazott egy köztisztelőben álló professzor ellen.

A közlemény névtelenül jelent meg. A rágalmozó sem a maga, sem a rágalmozott nevét nem merte kiírni; de még a „*derék, békeszerető*“ hivatalnok nevét is elhalgatta, a ki állítólag a bántalmakat a legrosszabb szomszédától szenvedte.

Ez a közlemény akkor méltó felháborodást keltett mindenfelé s a közönség szerfelett megbotráncozott azon, hogy koholt cselédmizériák, házi perpatvarok, társadalmi érintkezések, szóval a legbensőbb magánügyek ily módon a nyilvánosság elé kerültek.

A nagyon is világos alluziókból nem igen volt nehéz kitalálni, hogy: ki az a „*derék, békeszerető*“ hivatalnok, és ki az a legrosszabb szomszéd, — no de hát a kik még sem értették, vagyis az egészen tájékozatlanokról is gondoskodott a derék férfi, amennyiben vigan s udvariasan sokknak szóval is elmondotta mindazokat a dolgokat, a melyek abban a piszkolódó cikkben olyan szépen, habár egy kissé hamisan is, meg voltak énekelve.

Most azonban már lépre került a „*békeszerető*“ hivatalnok, amennyiben ezen udvariasan elmondott nyilatkozatok a büntető törvénykönyv bizonyos §§-aiba ütközvén, a szelid hivatalnok becsületsértés s rágalmozás miatt a büntető bíróság elé került.

Tegnapelőtt volt ezen ügyben a tárgyalás. A békeszerető, derék hivatalnok teljes beismerésben volt.

Türelmesen bevallotta, hogy ő azokból a csunya dolgokból, a melyek abban az ujság-cikkben foglaltattak s a melyeket ő terjesztett a legrosszabb szomszédról: *semmit személyesen nem látott s nem hallott*, hanem azokról csak mástól értesült.

Igy tehát az alanyi s tárgyi tényállás — önvallomás folytán — megállapíttatván, a tanúk kihallgatása is elmaradt.

Igy történt, hogy azon lap szerkesztőjének, illetve szerkesztőinek a megidézése is elma-

radt, a melyben az a dehonesztáló közlemény megjelent.

Az ítélet tehát, természetesen marasztaló volt. A békeszerető férfiú a reá rótt büntetést nagyon szigorunak találván, azt megappellálta; de természetesen a fenytő bíróság ítélete — önbeismerésen alapulván — lényegében nem változhatik s mindössze csak arról lehet szó, vajjon a békeszerető hivatalnokra egy-két frttal, illetve egy-két nappal többet, vagy kevesebbet rónak-e.

Vádlott a tárgyalás folyamában a piszkolódó cikk eredetére nézve is oly alapos adatokkal szolgált, melyek most már könnyen nyomra vezetnek s így az az igaztalanul meghurczolt legrosszabb szomszéd a cikk írójával szemben is hasonló elégtételt szerezhet magának.

Tizenötösörös betörők. *Kötegyán* községben a múlt évben igen rossz lábón állott a közbiztonság. Majdnem minden nap volt betörés a faluban, hol itt, hol ott, de a tetteseket soha sem tudták kézrekeríteni. Pedig mindent elkövettek, hogy a tetteseket elfogják. Megkötészerették az éjjeli őrök számát, de semmi sem használt, a lopások csak folytatódtak.

Hanem mint mindennek, úgy a tolvajok szerencsésének is vége lett egyszer. Csak egyszer nem voltak kellőleg óvatosak s megcsipték őket.

Hárman voltak a tettesek: *Szabó* István, ifj. *Sarkadi* József és *Nagy* Péter.

Amint rajta vesztettek a lopáson, seregestől jött ellenük a feljelentés. Nem nagy volt a lopott dolgok értéke, mert a tolvajok nem voltak válogatósak. Megelégedtek néhány liter zsirral, vagy egy oldal szalonnával, ahol pedig ilyesmit nem találtak, loptak kukoriczát, vagy bazát s ha ez sem volt, megelégedtek a ruhaneművel is.

A feljelentések közül tizenöt olyan volt amelyben valószínű volt, hogy a lopást, illetve a betörést ez a három ember követte el s így tizenöt betörés, illetve lopás miatt lettek vád alá helyezve.

Ügyükben tegnap ítélkezett a törvényszék. A tárgyalást dr. *Móré* Pál vezette, szavazó bírák voltak: *Simay* Gyula és id. *Mikó* Pál, ügyész: *Papp* Aurél.

A tárgyalásra be voltak idézve a panaszosok s egy egész sereg tanu, a kiknek a kihallgatása az egész tegnap délutánt igénybe vette s eltartott egészen a késő estig s a tanuk jó része még sem lett kihallgatva.

Ítélet ez ügyben valószínűleg csak ma délután lesz.

Verekedés a cigányokkal. Három érmihályfalvai földművelő a tavaszon össze verekedett négy cigány emberrel.

A verekedésnek szomorú vége lett, amennyiben az egyik cigányt, *Horváth* Sámuelt úgy ütötték meg, hogy az pár óra mulva meghalt.

Ifj. *Czirjék* Zsigmond, id. *Czirjék* Zsigmond és *Czirjék* Sándor így halált okozott súlyos testisértés miatt kerültek a vádlottak padjára.

Hanem a cigányok sem hagyták bosszulatlanul társukat, amennyiben ezek meg megserelmezték a három *Czirjéket*.

Igy a cigányok, *Váradi* Sándor, id. *Horváth* Sámuel és *Zsigó* Lajos súlyos testisértéssel voltak vádolva.

A verekedés eszközei, ásók, kapák, balták s botok mind ott voltak a törvényszék előtt s egész halom volt belőlük.

A törvényszék előtt a három *Czirjéket* dr. *Wavrek* Kálmán védő ügyvéd védte.

A törvényszék az összes vádlottakat bünsnek találta, ifj. *Czirjék* Zsigmond kivételével s el is ítélte őket, és pedig *Czirjék* Sándort és *Czirjék* Zsigmondot egy év és két havi börtönre, míg *Váradi* Sándort három,

id. Horváth Sámuel két és Zsigó Lajost egy havi fogházra.

Az összes elítéltek felebbezték.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *dr. Imrik Péter.*

2114. Özv. Szöke Istvánné — Sajti József és társa.
 2446. Almásy László — Siva Mihály.
 2454. A Hazai általános biztosító társaság — Asztalos Márton.
 2455. A Hazai ált. biztosító társaság — Vas Márton.
 2456. A Hazai ált. biztosító társaság — N. Gáll Imre.
 2457. A Hazai ált. biztosító társaság — V. Palai Mihály.
 2458. A Hazai ált. biztosító társaság — Vass János.
 2459. A Hazai ált. biztosító társaság — Csehi Márton.
 2460. A Hazai ált. bizt. társaság — Sárkány Lajos.
 2461. A Hazai ált. biztosító társaság — Vesző István.
 2462. A Hazai ált. bizt. társaság — Pellér György.
 2463. A Hazai ált. bizt. társaság — Nyeste András.
 2464. A Hazai ált. bizt. társaság — Máthé Sándor.
 2465. A Hazai ált. biztosító társaság — B. Szabó Imre.
 2466. A Hazai ált. bizt. társaság — Nemes Lajos.
 2467. A Hazai általános bizt. társaság — L. Szücs György.
 2468. A Hazai ált. bizt. társaság — Kalmár Ferencz.
 2469. A Hazai ált. bizt. társaság — G. Nemes Balázs.
 2470. A Hazai ált. bizt. társaság — Lengyel Sándor.
 2471. A Hazai ált. bizt. társaság — Asztalos Sándor.
 2472. A Hazai ált. bizt. társaság — Bozsányi József.
 2573. A Hazai általános biztosító társaság — Szücs Imre.
 2474. A Hazai ált. bizt. társaság — Szathmári Károly.
 2475. A Hazai ált. biztosító társaság — Szücs Ferencz.
 2476. A Hazai általános biztosító társaság — Nagy Klára.
 2477. A Hazai ált. biztosító társaság — Szücs Márton.
 2478. A Hazai ált. biztosító társaság — Bakó Mihály.
 2479. A Hazai ált. bizt. társaság — Bartha Márton.
 2480. A Hazai ált. bizt. társaság — dr. Bogdány Lajos.
 2481. A Hazai ált. bizt. társaság — K. Varga Márton.
 2582. A Hazai ált. biztosító társaság — Bör József.
 2483. A Hazai ált. bizt. társ. — Kővér József

MULATSÁG.

A kath. legényegylet mulatsága.

A szőlőt megette a filoxera, a szüreti mulatságot a fogyasztási adó, az adót azonban nem ette meg semmi.

Sőt inkább egy statisztikus számítása szerint, ha az adó fizető is úgy nőne, mint az adója, akkor ma már fenyegetés használnának fogpiszkálóknak és tornyokat sétapálcáznak.

Mivel pedig csak az adó lesz nagy, a fizető pedig régi formájában tapossa a földi sárteket, innen van az, hogy már a fülünkig nőtt fel a sok egyenes és görbe adó.

A kath. legényegylet vigalmi bizottsága megdölgőn e vigasztalan közállapotot, elhatározta, hogy módot keres, mely által vigásra stimolja a neki busult magyarokat.

Mindenféle bajból, mint biztos óaris emelkedik ki a lakodalom. Itt boldog a magyar. Az is, a ki házasodott, az is, a ki vendége a házasulóknak.

Határozattá vált tehát, hogy az egylet is lakodalmat rendez. Ha komolyan nem is, de legalább megadja a formáját.

Mivel pedig az egyletnek éltető eleme az udvariasság, a lakodalmat a nő emancipáció alapján intézi el, hol szende ifjakat kaczkias gavallér leányok csapnak a házasság édes-bús igájába.

A lakodalom egy jó félórai idő alatt létre fog jönni, mint majd meg tetszik látni s aztán a boldog ifju pár nevében, násznagy aszonyom meghívja a tisztelt vendégeket a lagzira és tánczra.

Deli vőleányok és szemérmes koszorús legények nyitják majd meg a nász menetel s az egész publikum, a dalárda nászindulójának hangja mellett bevonul a kisterembe, hol Czeglédi gazdúr adja olesó pénzért a vacsorát, miután az ifju pár szakácsnője, ugyis összeégetett mindent.

Vacsora alatt járja majd a levelezés, gyorsan és pontosan kézbesítve, mit bájos kis póstás leányok s ügyes fiúk közvetítenek.

Vacsora végén pedig, a maradékra bekukkannak, mint már szokás, a kánt'ram, a jegyző ur, a kisbíró, a szakácsné, a falu hándléja s a bakter ur, kik is illő verselések után szívesen láttatnak a további mulatságra.

Násznagy asszonyom jelt adva a násznagyi disz-bottal, a cigány rэндитi az indulót s gyors asztalbotlás után bevonul a harezképes ifjuság a tánczra, a hervadó öreg bajusok pedig ápolhatják magukat pinczei harmattal.

Bort jót és olesón ad majd a Czeglédi pinczeje, s ő parolát tesz rá, hogy még a hordóját sem látta Engel soha, nem hogy a borához engedte volna valaha, mit különben könnyen el is hiszünk neki.

Nagy szünetben kedvderítőül a dalárda ropogós magyar dalokat s egy pár jóvérű fiu humoros kaczagató verseket ad majd elő. Ezután lesz kihirdetve a levelező lap nyertesek neve és kiosztva a díj.

A lakodalomba, mely 29-én fél 8 órakor tartatik a *Zöldfában*, a belépti díj szegényeknek 75 kr., gazdagoknak 1 korona 50 fillér. De ezt ne tessék nagyon komolyan venni. Felülfizetésért soha sem török be az ember fejét, sőt az ilyesmit elkövető polgártársakat, hirlapilag szoktuk nyugtázni és mindenki szeme elé követendő példaul állítani.

Fel tehát mindkét nembeli adófizetői e bércezes hazának, fel a lakodalomra!

Itt boldog lesz a magyar.

Kezeskedik róla

A kath. legényegylet
vigalmi bizottsága.

REGÉNY-CSARNOK.

Huszonhat nap a sivatagon.

Sven Hedin utazása a Pamir-fensíkon. 7

Csalódtunk várakozásunkban; a nyertt vér bőven ömlött ugyan, de nagyon rossz ízű volt s undorító szagot terjesztett. Egy teás kanáluyit tudtam belőle lenyelni, embereim is ott hagyták, még kutyámnak sem izlett. Most már sajnáltuk, hogy hű barátunkat levágtuk; de persze későn.

A szomj félőrültekké tette embereimet. Tevevizeletet fogtak fel egy edénybe; eczetet és cukrot tettek bele s megitták. Engem is megkínáltak vele, de nem tudtam undoromat legyőzni. Egyedül én és Kászim nem is bántuk meg. A többieket u. i. csakhamar hányinger lepte meg s egészen tehetetlenné tette.

Izlam nemsokára jobban lett s most vele és Kászimmal kiválogattam a föltétlenül megmentendő tárgyakat: jegyzeteimet, úti terveimet, közet-és homok próbáimat, a térkép és papirkészletemet, valamint Izlam sürgetésére pénzemet is. Ő tett félre egy ládika szivart, tőlényeket, lámpást, gyertyákat, vedret, nyólt, kötelet stb. A hátrahagyott tárgyakat nyolcz ládába tettük, vászonnal bevontuk s föléje feszítettük a sátrat.

Induláskor láttam, hogy Muhammed már a végét járja. Biztattam, maradjon nyugodtan, nemsokára visszatérünk vízzel. Valamit mormolt, a miből csak Allahot lehetett kivenni. Jollesit is ott hagytuk, figyelmeztetve, hogy a mint jobban

érzi magát, jöjjön a nyomokon utánunk. Még legvidámabban viselkedtek az ott maradt tyukok; ezek vigan lakmároztak a juhon. Nem vitt rá a lélek, hogy megöljem őket. Különben is reméltem, hogy majd hasznomra lehetnek, ha majd az elhagyott sátrat felkeresve, addig pedig csak megélnék valahogy a bárány hullájából. *Ez a sejtelmem több mint egy év múlva vált be!*

Most a hűvös éjszakában folytattuk utunkat, folyton küzdve az erőtlenséggel, a kínzó szomjival, míg végre a tevék, sőt izlam is kimerülten összeroskadtak. Beláttam, hogy a sivatagjárás utolsó felvonásában tartunk s elhatároztam, hogy mindent cserben hagyok, de erőm végső megfeszítésével is megmentem életemet. Búcsút vettem a félholt Izlamtól, meghagytam neki, hogy a mint ereje visszatér, tevéket s mindent cserben hagyva, induljon nyomaimon utánam. Nem felelt hanem hanyatt feküdt s nyitott szájjal, meredt tekintettel nézett az égbe.

Órát, iránytűt, tolkést, iront, egy darab papírt, egy doboz kakast s szinte gépiesen tíz cigarettát véve magamhoz, pontban éjfélkor Kászimmal együtt elhagytuk a még nem régen olyan pompás karaván utolsó romjait.

6. Megmentve!

Most megszakítás nélkül két óra hosszat mentünk egyenest keletnek, míg a fárasztó út egészen elálmosított mindkettőnket. Nem soká alhattunk, mert könnyen lévén öltözve, a reggeli hideg már 4 órakor felébresztett. A hűs levegőtől uj erőre kapva, haladtunk 9 óráig, akkor beástuk magunkat a hűs homokba, ruháinkból s az ásból ernyőt készítettünk a nap sugarai ellen s úgy pihentünk estig, hogy éjszaka ujult erővel folytassuk utunkat.

Másnap reményeink hirtelen tápot nyertek. Egyszerre ugyanis megállt Kászim, megragadta vállamat s a nélkül hogy egy szót is szólna, kelet felé mutatott. Én semmit sem láttam, de Kászim az ő sólyomszemével zöldelő tamariszkokat fedezett fel a keleti láthatáron. Egyenest feléje tartottunk tehát. Mikor oda értünk, hálát adtunk Istennek, örültünk a fris zöld növénynek s boldogan rácsáltuk nedvdús tüleveleiket. Ez volt az olajág, mely hírül adta nekünk, hogy a sivatagtengernek mégis vége van, a legszélsebb szikia mely a hajótöröttnek part közellétét elárulta. Uj kedvvel folytattuk utunkat keletnek.

Utközben még egy néhány tamariszkot találtunk, sőt a következő napon Kászim nyárfát vett észre a távolban. Azok alatt kutat próbáltunk ásni, de sikertelenül. A helyett összeszedtük a száraz galyakat s hatalmas iobogó tüzet rakunk jeladásul Izlamnak és esetleg közelben lévő lakosoknak.

Negyedikén éjjel Kászim is képtelennek nyilatkozott az ut folytatására. Most hát egyedül, egészen egyedül haladtam keletnek, nem hallva mást, mint óram ketyegését és szívem dobogását. Rágyujtottam az utolsó cigarettára s levert hangulatban folytattam utamat, míg éjfélt után összeroskadtam s elaludtam.

Lépések ébresztettek föl s a sötétebből emberi alak bontakozott ki.

— Te vagy az, Kászim?—kérdeztem.

— Igen, uram—felelé. A hűs éj erőt öntött beléje is és megindult lábaim nyomán. A találkozás mindkettőnket felvidított s korom sötétben ismét egy darabon haladtunk előre, kétségbeesetten küzdve álomosság és fáradság ellen.

(Vége köv.)

Angol-orosz háboru előtt.

(A transzváli háboruhoz.)

A legutóbbi táviratok már világosan engednek következtetni, hogy Oroszország és Németország, de különösen Oroszország interviniálni fog Transzvál érdekében és nem euged tért az angol terjeszkedési törekvéseknek.

Ez az intervenció nem lesz plátói és nem fog pusztán a diplomáciai felszólalás akadémikus jellegére szorítkozni. A régi antagonizmus Oroszország és Angolország között bizonyára oly módon fog nyilvánulni, amely az ellentéteket még jobban kiélesíti. Ez annál valószínűbb, mert Angolország nem hajlandó beavatkozást tenni és nem fogad el semmi néven nevezendő intervencziót. Visszautasít minden

kísérletet, amely alkalmas volna arra, hogy terveit meghiúsítsák.

Erre mutat az is, hogy Angolország tengeri haderejét Gibraltár körül összepontosítja arra a célra, hogy minden eshetőségre készen legyen. Ez a flotta tudvalevőleg van olyan nagy, mint az orosz és német flotta együttvéve. Angolország el van határozva arra, hogy még egy esetleges flotta demonstrációt is meghiúsítson. A komoly és tényleges beavatkozásra pedig minden körülmények között hadüzenettel fog felelni.

A háboru szelleme kitört tehát a láthatáron. Oly háboru, amely egész Európát bizonytalanságba és rettegésbe alkalmas sodorni. Mert ha tényleg ki'ör Oroszország és Angolország között, a háboru, akkor az európai hatalmak nem fogják minden valószínűség szerint tétlenül nézni a roppant harcokat, amely a két óriás között kifejlődik.

Ez annál valószínűbb, mert az orosz diplomácia el van a mostani jelek szerint határozva, hogy Transzvál oldalára áll akkor is, ha az angol fegyverek győznének Transzválban. Régóta keresi már Oroszország casusbelit; lehet, hogy ezt csak alkalmi momentumnak használja majd.

Mai távirataink a következők:

Páris, okt. 27. A Journal szerint a kormány mostanában egy három czirkálóhajóból álló hajóhadosztálynak Dél-Afrikába való kiküldésén tanakodik. A Matin szerint a kontinentális hatalmasságok eszközöket és módokat keresnek arra, hogy az angol tengeri haderő kifejtésében rejülő fenyegetéssel szembeszálljanak,

London, okt. 27. A Reuter-ügynökségnek jelentik Durbanból 23-iki kelettel: A transzváli nemzeti bank itteni fiókját ma a Tartar hadihajó legénysége lefoglalta. Egész Natalra nézve kihirdették az ostromá lapotot.

London, okt. 27. A Timesnek azt jelentik Elandslaagteből 22-iki kelettel, hogy még lehetetlen a búrok veszteségeit meghatározni, de hozzávetőleg 250-re tehető halottjaik száma. Schiel ezredes egy beszélgetés során azt mondta, hogy az angol tábori ágyuk biztos lövéseinek semmi sem állhatott ellen. A transzváli tűzérsgnek többször is vissza kellett vonulnia a sánczoktól.

TAVIRATOK.

Pápai nuncziatura Berlinben.

Turin október 27. Vilmos német császár beleegyezett, hogy Berlinben pápai nuncziatura állíttassék fel.

A német nyelv mint akadály.

Budapest, okt. 27. (Saj. tud. táv.) *Knezda* horvátországi fiatalember az orvostudományt a berlini egyetemen tanulta s itt is avatták doktorrá. Most azonban haza jött Magyarországra praktizálni s oklevelét e célból nostrifikálni akarja. A budapesti tudomány egyetemen azonban kijelentette, hogy ő csak németül és horvátul beszél s csak ezeken a nyelveken vizsgálhat. A tanárok bele is nyugodtak és két szigorlatot le is tett, a harmadik szigorlaton azonban dr. *Ajtay* Kálmán kijelentette, hogy nála csak magyarul lehet vizsgázni és németül semmi esetre sem. A tanárt először maguk a tanárok kezdték kapacizálni, később pedig maga a dékán járt közbe, de eredménytelenül. Most kíváncsian várják az ügy befejezését.

Halálos ítélet.

Nagybecskerek, okt. 27. (Saját tud. táv.) A nagybecskereki kir. törvényszék *Mányu* Péternét, a ki az urát 10 forintért megölte — *halálra ítélte*, az egyik bérgyilkost, *Lupu* Mojszét 12 évi, a másikat, *Czibu* Frájkát 8 évi fegyházzal büntette.

Az ember tragédiája Londonban.

Budapest, okt. 27. (Saját tud. táv.) Mint Londonból távirják, a londoni szingazgatók eredeti módon akarják megülni a század végét. Előadják ugyanis *Madách* Imre halhatatlan művét, Az ember tragédiáját. A darab pazar kiállítása százezer forintba kerül.

A szerb király Bécsben.

Bécs, október 27. Sándor szerb király és atyja, Milán ma Visból ide érkezett.

Az osztrák kvóta-küldöttség.

Bécs, okt. 27. A kvóta-küldöttség ma délelőtt megalakult. Elnöke Schönborn Frigyes gróf, helyettes elnöke Jaworski lovag, előadója Beer udvari tanácsos lett. (M. T. I.)

A bécsi egyetemi tüntetések.

Bécs, okt. 27. Hirn tanár ma újra megkezdte előadásait. Rendzavarás nem fordult elő. (M. T. I.)

Az osztrák delegátusok.

Bécs, okt. 27. (Saját tud. távirata.) A Reichsrath a delegáció tagjait holnap választja meg.

Az ausztriai helyzet.

Bécs, okt. 27. A német haladó párt, a német néppárt, av ifju-csebek és a feduális nagybirtokosok a képviselőház mai ülése előtt értekezletet tartanak. Délután, a ház ülése után a szocziáldemokrata pártszövetségnek lesz ülése. (Magy. T. I.)

Az angol felsőház ülése.

London, okt. 27. A felsőház tegnap rövid ülést tartott, a melyben csakis jelentéktelen ügyeket intéztek el. (M. T. I.)

Török dolgok.

Konstantinápoly, okt. 27. Egy üszkübi jelentés szerint a napokban Prizrendben körülbelül 300. nagybárára a gyumai kerületből (Prizrendtől délre) való albánok részvételével gyűlés volt, állítólag a végre, hogy a november 7-ig érvényes beszát, a vérbosszutól való tartózkodásra tett esküt, megújítsák. Más verzió szerint a gyűlés célja az üszkübi váli elmozdításának megsürgetése volt. Haszán basa tábornok, a szultán hadsegéde, egy másik tiszt kíséretében Üszkübből Prizrendbe utazott. (M. T. I.)

NYILTÉR.

Disznó-tor!

Valamikor hajdan való világban nem a hidegről ismertek rá a télre; sivíthetett a szél, ropoghatott a jég, a bölcs öregek nem hittek addig a télben, míg hire nem ment az első vigaságos **disznó-tornak**, manap a prémies tél-kabát megjelenésből következtetnek az időjárásra; bizony-bizony a disznó-torról édes keveset hall a mai nemzedék, hacsak mesékben nem

hallják, mikor az öreg nagyapó meséli; kezd a a disznó-tor lassan kimaradni.

Tehát, hogy ne feledkezzünk meg ezen kedves mulatságról

ma és minden szombaton

nagy disznó-tort

rendezek a t. vendégeim részére, igazi magyaros vigassággal.

Ami szemnek, inynek kedves, mind fog párologni a tálban: **hurka, kolbász, tüdős, májas, véres**, meg a **jó toros káposzta és turós csusza**; gondoskodva van pontos kiszolgálásról, mérsékelt árak, tisztán kezelt saját termésti karczos, ugyszintén ó-boraim és frissen csapolt László sör.

A n. é. közönség szives látogatását kérve, maradok kiváló tisztelettel:

Kecskeméty István,
Wöber-szálloda bérloje.

KÖZGAZDASÁG.

Az anyarács.

A modern méhészkedés nyitányát a mozgatható szerkezet, folytatását a mézpergetőgépj, a mülép s az anyarács feltalálása képezte.

Minden kétségen kívül az újabb méhészkedés egyik nélkülözhetetlen segédeszköze az **anyarács**.

A méhész örömmel üdvözli ama pillanatot, midőn tavasz derekán, megnyithatja kaptáraitban az anyarácsot, vele a méztér, hová a méhek egész tisztaságában helyezhetik el a csillogó nektárt, mivelhogy a rács megátolja az anyát (királyné), nehogy a méztérbe felhatoljon s ott is derüre-borura fiasítással bepetézzé az összes lépeket. A rácsra csak a dolgozó méhek tudnak áthatolni, az anya s a herék nem.

A bő mézhozam szempontjából eléggé fontos kérdések ezek:

Mikor nyissuk meg a rácsot?

Mily nagyságban alkalmazzuk azt?

Mikor szüntessük be?

A mi éghajlatunk alatt a rács, illetve méztér megnyitása akácz virágzása előtt alig indokolt. Csak mikor már a költőtér fiasításai, méhvel és mézzel meg van telve, érkezett el a méztér megnyitásának az ideje. De ezután már nem is tanácsos azt halogatni. Ha ugyanis jó mézhordás áll be, többször is kipergethetjük a méztérbe begyűjtött mézet s az üresen visszaggatott lépeket ismét s ismét behordják a méhek mézzel. Így bő mézszüretre jutunk, míg a parasztkasokba, vagy a kaptárokba is — ha a méztér idejében meg nem nyitottuk — csakis korlátolt mennyiségben gyűjthetnek a méhek és azt is rövid idő alatt fiasításra használják fel.

Vannak, kik panaszkodnak, hogy a méhek nem szivesen mennek fel a méztérbe. De minden valószínűség szerint azért, mert a méhtörzs még elég üres helylyel rendelkezik a költőtérben. Jó erőben levő gazdag törzs ugyanis szivesen vonul kivált a felső méztárba, főleg ha előzetesen egy fiasításos keretet is beaggattunk oda.

Itt a méztérben lehet szép szüz lépesmézet, hófehér táblamézet is produkálni, hanem csakis a legbővebb mézhordás alatt, máskor nem szivesen építenek a méhek a méztérben s azonkívül is ez az építkezés mindég sok mézvesztéssel van összekötve. A kész dolgozó lépeket ellenben készségesen és gyorsan töltik meg.

Az anyarácsot nagy terjedelemben alkalmazni nem tanácsos. Mert bárha abból a szempontból, hogy egyszerre minél több méh könnyű szerrel juthasson a mézkamarába, jónak is látszik, de a tulajdonképeni cél, a minél bővebb mézszüret okából, jobb a kisebb rács. Mert ha nagy a rács, a méztérben is oly magasra emelkedik a hőfok, mint a minő a költőtérben, már pedig a mézet **hűvösebb** helyen szeretik a méhek elraktározni. Amely kívánatos nekik a melegség a költőtérben, oly előnyös, ha a méztér annál valamivel hűvösebb; de ezt csak úgy érjük el, ha a rács nem túl nagy, ha a méhek maguk is mintegy **különállónak** tekintik a mézűrt a költőtértől. Így

lesz a tulnépesedés is a legtermészetesebben korlátozva, mert a méhek így a költőtérbe is helyeznek el mézet, míg ha egyforma forró a költőtér és méztér, az előbbi egész terjedelmében fiasításnak használják fel s minden mézet csak méztérbe helyeznek. Rossz őszi hordás esetén nem lesz fennakadva a méhészt, hogy honnan vegye a telelésre való fedett mézet, mert már a költőtérben is van elégséges mennyiségben. Három ujnyi széles rács bőven elég.

Nyár utólján beszüntetjük az anyarácstot. A hol nyárutón a tisztos fű, vagy a pohánka bőven virít, ott indokolt még — jó törzsek mellett — a rács fenntartása. Amint azonban a tisztos fű hófehér kelyhecskéi nem öntik többé bőven a mézet, ütött az óra, a rácsot beszüntetni, a méztért elzárni. Azontúl ha még gyűjtenek is valamit a méhek, berakják azt a költőtérbe s itt a hátsó lépeket még szépen pergethetjük is, ha az idő jó, ha belől elegendő téli eleség van. E czélból dolgozó lépet, herelépet bátran aggathatunk be, nincs már mit félni, hogy az anya bepetézi. Ősszel már csak belől szük téren folytatja az anyaméh a peterakást, a méhek pedig, ha csak van honnan, minden sejtet betömnek mézzel. Ha az anya s a méhek mindég úgy viselkednének, mint ősszel, elcsúsznak az anyarács szükségessége.

Egyébiránt a rács szükségessége csakis közpészertű mézhordások idején — a minő a legtöbbszőr van — forog fenn. Rossz hordáskor, nincs mit behordani, tehát hely se kell, kitűnő gyűjtéskor pedig, még mielőtt az anya befaisithatná a lépeket, már teletömték azt a méhek mézzel.

Mártonfalvi.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. okt. hó 24-ik napján tartott vásárbán eladott terméskönyvek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 7.40—7.50. Kétszeres buza 5.50—5.80. Rozs 5.30—5.60. Arpa 5.10—5.50. Zab 4.50—4.80. Tengeri: 3.80—5.60. Borsó 14.50. Lencse 16.—. Bab 6.20. Köleskása 11.50. Burgonya 1.35. 100 kiló lángliszt 14.50, zsemlyeliszt 14.—, fehérkenyér liszt 13.—, barnakenyér liszt 12.—, széna fuvarral 1.80, szalma 50. Szalonna 52.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bükkfa 3.25, tölgyfa 3.—, cserfa 3.35. 100 kiló marhahús 48.—, öniött gvertya 46.—. Lámpaalaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kőszó 10.70 nyers fagyú 23.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 24.—, mosott birka gyapja —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj-bor 22.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 10.—. köles —.—, repce —.—, dió 14.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyú káposzta —.—, szalonna 60, sertéshús 52, juh-hús 34, veres hagyma 7, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. október 24-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 320—345, egy pár másodrendű jármás ökör 240—280, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—230, 1 drbfejős tehén 55—115. 1 drbvágó ökör 250 kgr. 75—95. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 54—78, 1 drb. veres borju 12—19, 1 drb. fél éves borju 17—22, 1 drb egy éves borju 23—32, két éves borju 34—66, 1 drb hizott sertés 43—75, 1 pár fél éves 19—24, 1 pár egy éves sertés 32—42, 1 pár két éves serés 46—70, egy drb igás ló 55—120, 1 pár ökörbőr 18—22, 1 pár tehénbőr 13—17, 1 pár bojtó: 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Forgalmi kimutatás 1899. évi október 24-iki. Tiszta buza körülbelül 1600 hltr, kétszeres buza 400 hltr, rozs 700 hltr, árpa 500 hlt, zab 350 hltr, tengeri 2400 hltr, burgonya 850 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 95 drb, félhízott 130, sovány 140, süldő 260, macz 400, hizott marha 17, jármás ökör 360, fejős tehén 270, borju 250, bivaly 14, juh és kecske 200, ló 318.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, október 27.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	368. 1/2
Magyar hitel	372. 3/4
Allamvasut	339.—
Rimamurányi	336. 1/2
Magyar jelzálog	235.—
Salgótarjáni	341.—
Wagon-kölcsön	623.—
Allamvasut	225.—
Magyar leszámítoló	251. 1/2
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délivasut	65.08

Határidők.

Budapest, október 27.

Gabona. Gyenge.	
Buza októberre	—
Buza áprilisra	8.46
Uj tengeri	5.15
Rozs okt.	6.84
Zab okt.	5.28
Káposzta, repce, aug.	—
Készárú 25,000 mm. változatlan.	—

Bécs, október 27.

Érték. Javult.	
Osztr. hitel	370.10
Magyar hitel	375.—
Allamvasut	327.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. október 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	115.85
Magyar koronajárdék	95.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10%	99.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	99.—
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	163.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.75
Osztrák járdék papírban	99.35
Osztrák járdék ezüstben	99.15
Osztrák járdék aranyban	117.25
Osztrák korona járdék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	134.—
Osztrák magyar bankrészevény	900.—
Magyar hitelbankrészevény	374.50
Osztrák hitelintézeti részevény	370.50
Párisi vista	327.—
20 frankos arany (Napoleon'or)	9.58
Németbirodalmi márka	120.70
London vista	47.80
20 márkás arany	11.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Elite táncztanfolyam.

Midőn tisztelettel hozom szives tudomására a n. é. közönségnek, hogy táncziskolámat

f. évi okt. havában

a »Zöldfa«-szálloda nagytermében megnyitottam, bátor vagyok tudatni, hogy a középiskolai ifjuság és a kezdő kereskedő ifjusági tanfolyamok nov. hó 2-án veszik kezdetüket.

Tandij 3 hónapi idényre 12 frt. Ismétlőknek 8 frt. Gyakorló kolonokan felnőttek részére szintén 8 frt. Kezdő kereskedő ifjaknak 7 frt.

Tanítási idő gyermekeknek d. u. 5—7-ig. A középiskolai ifjuságnak este 7—9-ig. A kereskedő ifjuságnak este 9—11-ig, mindig hétfőn és csütörtökön, — a többi napok később fognak megállapíthatni.

Felvétel végett, szives meghívásra, személyesen is teszem tiszteletem.

Jelentkezni lehet a »Zöldfa«-szálloda nagytermében d. e. 9—11-ig, és d. u. 2—4-ig; továbbá lakásomon: Nagy-Körös-utca 719. sz. Magán órákat is elvállalok.

Tisztelettel

Sára Miklós,

az Orsolya-zárda és az ev. ref. új leány-internatus állandó táncztanítója.

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Ma szombaton, október hó 26-án este 8 órakor

Nagy brillians előadás!

50 nagy potpourri, bohóc által. 50
Órák és hő'gyek

Bubi szürke telivér mén, ő felsége a román király méneséből, a magas iskola minden meneteiben, itt először lovagolja Antony ur.

MISS HENRIETTA

elsőrendű lovművésznő.

Senzatio

TRAPEZ VOLANT

nagyszerű egyensúlymutatványok Signor Nava és Signorina Blanche által.

Henry igazgató kitűnően idomított lovaival Charles Luisett nagyszerű idomítása elefánt és lóval a magas iskolában.

A szünetekben 15 bohóc és 3 August mulattatja a t. közönséget.

Ezenkívül fellépte az összes művész csoportnak.

Uj Uj Uj Uj

Budapesten hónapokig folyton adatott

Vadászat a szerencse után.

nagy kiállításos látványosság fantastikus néma játék 4 képből és egy előjátékkal rendezve Henry igazgató által

előadva 100 személy és 30 ballet hölgy által. A tánczokat rendezi Strigellyiné asszony a berlini opera fő balet mesternője. A kiállítás és jelmezek teljesen újak, Párisban készültek, értékük 40.000. francot ér.

Helyárak: Zártszék 1—3-ik sorig számozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50kr., karzat 25 kr. Katonák őrmestertől lefelé és gyermekek 10 éven alul vasár- és ünnepnapok kivételével fizetnek: Helyárak: Zártszéken 60 kr., II. hely 30 kr., karzat 20 kr.

Részletes műsor 10 krért este a jegyszédőknél kapható.

Naponta kivétel nélkül este 8 órakor, ünnep és vasárnapokon délután 4 és este 8 órakor leend előadás. — jegyek valamennyi ülőhelyre előre válthatók délelőtt 10 óratól délután 6-ig Pauker Dániel papirkereskedésében a Szent László-téren.

A némajáték szöveggönyve a pénztárnál 10 krért kapható.

A nappali pénztár délelőtt 11 óratól délután 1-ig és este 7 óratól az előadás végéig lesz nyitva.

Pénztárnyitás 7 órakor. Kezdeté 8 órakor.

Holnap, vasárnap, két nagy előadás délután 4 és este 8 órakor.

Nagyérdemű közönség!

Előadásaim már csak rövid ideig tartanak, miután azokat november hó II-ik felében már Bécsben kezdem meg.

A műsor ugyanaz, mely Budapesten telt ház mellett a legnagyobb tetszéssel fogadtatott, ennél fogva bátorodom reményleni, hogy a nagyváradai n. é. közönség e rövid ideig tartó itt tartózkodásom ideje alatt lovardámat gyakrabban meglátogatja, mivel ily nagyszabású társulat aligha fog közelebb Nagyváradra jönni.

Számos látogatásért esd

mely tisztelettel

Henry,

tulajdonos és igazgató